

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 8CoCsp/2/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8220201140
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 11. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Fil'akovský
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2021:8220201140.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Fil'akovského a sudcov JUDr. Branislava Brezu a JUDr. Anny Kovaľovej v právnej veci žalobkyne: R. X., nar. XX.X.XXXX, I. XXX/XX, XXX XX V., právne zastúpený: JUDr. Igor Šafranko, Advokátska kancelária Svidník, Sovietskych hrdinov 163/66, IČO 31 954 448, proti žalovanému: POHOTOVOST', s.r.o., so sídlom Pribinova 25, Bratislava, IČO: 35 807 598, právne zastúpený: JUDr. Katarína Hegedúšová, advokátka, Majerníkova 3/A, 841 05 Bratislava, IČO 42 185 190, o primerané finančné zadostučinenie vo výške 300,- eur, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Bardejov sp.zn. 7Csp/51/2020-74 zo dňa 27. októbra 2020 takto jednodhlasne

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok s výnimkou výroku, ktorým súd v prevyšujúcom rozsahu žalobu zamietol.

Žalovaný nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania a žalobkyni sa ich náhrada nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Bardejov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom rozhodol tak, že

„I. Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobkyni sumu 250,- Eur v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. II. V prevyšujúcom rozsahu žalobu z a m i e t a . III. Žalobkyni voči žalovanému p r i z n á v a nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% z prisúdenej sumy, o výške ktorej rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.“

2. Rozhodnutie právne odôvodnil okrem iného ustanoveniami § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 250/2007 Z.z.“), § 53 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka.

3. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobou doručenou súdu 25.6.2020 sa žalobkyňa domáhala od žalovaného zaplata sumy 300,- eur predstavujúcej primerané finančné zadostučinenie a náhrady trov konania. Žalobu odôvodnila tým, že v konaní, vedenom na tunajšom súde pod sp. zn. 6Csp/91/2018 sa domáhala určenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky, pričom v označenom konaní bola úspešná, keď súd žalobe rozsudkom sp. zn. 6Csp/91/2016 z 13.7.2017 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 17Co/38/2018 z 29.5.2018, ktoré nadobudli právoplatnosť 30.7.2018 vyhovel. Za porušenie spotrebiteľských práv judikovaných označeným súdnym rozhodnutím si uplatnila satisfakciu v podobe primeraného zadostučinenia z dôvodu, že svoje práva si musela brániť podaním skoršej žaloby. Dôvodila, že primerané finančné zadostučinenie má mať sankčnú a odradzujúcu funkciu, aby sa dodávateľ nedopúšťal recidívy. Zároveň má mať aj funkciu relutárnu.

4. Žaloba bola žalovanému doručená na vyjadrenie 1.7.2020. V podaní zo 16.7.2020 uviedol, že žalobu je potrebné ako neopodstatnenú zamietnuť. Priznanie žalobkyňou požadovaných finančných prostriedkov prichádza do úvahy len v tých prípadoch, keď porušenie práva nie je možné napraviť inak. Cieľom primeraného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušení. Prezentoval, že rešpektuje rozhodnutie tunajšieho súdu sp. zn. 6Csp/91/2016 aj rozhodnutie 17Co/38/2018 a má za to, že tento rozsudok má dostatočný sankčný charakter v zmysle individuálnej i generálnej prevencie. Tiež poukázal na to, že žalovaný bol rozsudkom sp. zn. 5Csp/86/2018 zaviazaný na zaplatenie sumy 172,60 Eur s úrokom z omeškania 5% ročne od 11.10.2018 do zaplatenia. Poukázal ďalej na čl. 2 a čl. 5 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého zjavné zneužitie práva nepožíva právnu ochranu. Priznanie požadovaných finančných prostriedkov prichádza do úvahy len v tých prípadoch, keď porušenie práva nie je možné už napraviť inak, teda bolo by tomu tak napríklad, ak by žalobcovo právo na vydanie bezdôvodného obohatenia bolo premlčané. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany nie len jeho deklaráciu. Žalobca má za to, že opätovné sankcionovanie by bolo vzhľadom na prechádzajúce konanie neprímerane prísne. Ďalej poukázal na to, že je potrebné brať do úvahy aj konanie žalobkyne, ktorá sa domáha vydania finančného zadosťučinenia napriek tomu, že sama konala v rámci kontraktáčného postupu ľahostajne, keď svojim podpisom súhlasila s obsahom zmluvy a bola oboznámená aj so všeobecnými podmienkami poskytnutia úveru. Za spornú považoval žalovaný aj výšku požadovanej náhrady finančného zadosťučinenia, ktorú podľa neho žalobkyňa nijako relevantne neodôvodnila. Sankčná funkcia primeraného finančného zadosťučinenia podľa žalovaného trestá a súčasne pôsobí preventívne, avšak táto funkcia má pôsobiť naprieč existujúcich spotrebiteľských právnych vzťahov, t. j. má pôsobiť nielen na dodávateľa ale aj na spotrebiteľa. Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia každému subjektu, t. j. aj subjektu spravajúcemu sa ľahostajne v žiadnom prípade podľa žalovaného nemožno chápať ako pozitívne preventívne pôsobenie. V prípade, ak bola spotrebiteľovi skutočne spôsobená ujma sa do popredia dostáva kompenzačná funkcia (restitutio in integrum), t. j. navrátenia do predošlého stavu a v danom prípade bolo žalobkyňi priznané právo na vydanie bezdôvodného obohatenia, preto jej nie je čo kompenzovať. Navrhované finančné zadosťučinenie nie je možné považovať za žiadnych okolností za primerané a spravodlivé, pretože ide len o niekoľkonásobné uplatnenie a priznanie sumy bezdôvodného obohatenia. Prezentované názory odôvodňoval aj právnymi názormi obsiahnutými v rozsudkoch Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29 Odo 652/2001, zo dňa 18.09.2002, sp. zn. 30 Cdo 1747/2014 a sp. zn. 30 Cdo 1747/2014, ako aj odbornými komentármi z prostredia českej právnej vedy.

5. Žalobkyňa v podaní z 27.7.2020 svoju argumentáciu doplnila v podstatnom uvádzajúc, že spotrebiteľské právo je právom opozície, ktoré sa vytvorilo na okraji a proti určitému zaužívanému poriadku, ako reakcia najmä proti autonómii vôle a právnemu individualizmu. Platí v ňom princíp kumulácie ochrany spotrebiteľa a jednotlivé úpravy ochrany spotrebiteľa sa aplikujú vedľa seba a nezávisle na sebe. Ak prichádza do úvahy použitie viacerých právnych úprav na ochranu spotrebiteľa, tieto sa nevylučujú sa a je ich možné využiť vedľa seba. Ak spotrebiteľ uskutočňuje právny úkon v dôvere v určitý, druhou stranou prezentovaný stav, musí byť chránený. Ak obchodník dôveru zneužije, využívajúc spotrebiteľove „slabé“ danosti a stránky, či už oblasti sociálnej, vzdelanostnej, mentálnej, atď., má za to niesť zodpovednosť a na to slúži aj inštitút poskytnutia finančného zadosťučinenia. Neschopnosť spotrebiteľov nemôže byť legálnym zdrojom ziskov obchodníkov, poškodzujúc v konečnom dôsledku celú spoločnosť. To sa týka aj konania, ktoré sa vonkajšiemu pozorovateľovi javí byť ako ľahkomyselnosť a nezodpovednosť, zo strany spotrebiteľa. V skutočnosti je to prejav slabosti spotrebiteľa, ktorý je vo väčšine prípadov do konania, javiaceho sa ako ľahkomyselné a nezodpovedné, vmanévrovaný agresívnymi reklamnými kampaňami obchodníkov, z ktorých sa zdá, že ak si spotrebiteľ produkt obchodníka kúpi, resp. dá si poskytnúť, ešte na tom zarobí. Ustanovenie § 3 ods. 5 posledná veta zák. č. 250/2007 Z. z. má tzv. relatívne neurčitú hypotézu, ktorá neustanovuje žiadne kritériá na vymedzenie toho, čo predstavuje primerané finančné zadosťučinenie a ako treba určiť jeho výšku. Zároveň treba uviesť, že platné znenie Zákona o ochrane spotrebiteľa zmiernilo podmienky poskytnutia primeraného finančného zadosťučinenia, pretože toto sa v súčasnosti poskytuje bez toho, aby porušenie práva alebo povinnosti spotrebiteľa ustanovené zákonom o ochrane spotrebiteľa alebo osobitným predpisom, bolo aj len spôsobilé privodiť ujmu spotrebiteľovi. Po 9.6.2013 právo na primerané finančné zadosťučinenie vzniká už úspechom spotrebiteľa na súde v otázke preukázania porušenia práva

alebo povinnosti ustanovenej Zákonom o ochrane spotrebiteľa alebo osobitnými predpismi. Žiadne matematické, psychologické, sociálne, či zdravotné, ani iné úvahy, ktoré by dávali do pomeru, ktorý z účastníkov bol z komplexu vzájomných právnych vzťahov a z nich vyplývajúcich práv a povinností viac, alebo menej poškodený, vôbec do úvahy neprichádzajú, a to ani snahou o využitie inštitútu dobrých mravov. Pri inštitúte primeraného finančného zadosťučinenia ide o osobitnú právnu úpravu, ktorá nijako neobmedzuje obchodníka, aby svoje zákonné nároky mohol uplatniť voči spotrebiteľovi riadne a včas a ak tak nerobí, nedáva súdu kompetenciu, poskytnúť obchodníkovi, ktorý svoje práva nevyužije ochranu, ako keby to bol on, kto je slabšou stranou a nepriznať spotrebiteľovi primerané finančné zadosťučinenie, alebo ho extrémne znižovať, ak všetky zákonné podmienky na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia spotrebiteľ splnil, ako je tomu v súdnej veci, poukazujúc napr. na to, že ani spotrebiteľ nesplnil všetky svoje povinnosti. Rozsah porušenia spotrebiteľského práva je v súdnej veci definovaný rozsudkom vydaným v základnej veci, t. j. rozsudkom Okresného súdu Bardejov, sp. zn. 6Csp/91/2016 z 13.7.2017 a jeho odôvodnením, ktoré sú hmotnoprávnou podmienkou nároku na primerané finančné zadosťučinenie a z tejto hmotnoprávnej podmienky je potrebné vychádzať, ako z podmienky záväznej. Tento rozsah zisteného porušenia spotrebiteľského práva, v základnej veci, nie je možné v konaní o primerané finančné zadosťučinenie ani rozširovať ani zužovať, a je určujúci aj pre úvahu súdu o výške primerané finančné zadosťučinenie. Jediným objektívnym kritériom pre určenie výšky primeraného finančného zadosťučinenia je podľa neho výška škodlivého následku, vyjadrená v peniazoch, ktorú dodávateľ spotrebiteľovi spôsobí, alebo mienil spôsobiť, porušením spotrebiteľského práva a predovšetkým z tohto objektívneho kritéria by mal súd pri úvahe o výške finančného zadosťučinenia vychádzať. Poukazoval na to, že v rozhodovacej praxi prevažujú rozhodnutia, v ktorých súdy priznali finančné zadosťučinenie práve vo výške v akej bola, v súvislosti s obohatením sa dodávateľa, alebo v súvislosti so snahou dodávateľa bezdôvodne sa na úkor spotrebiteľov obohatiť, uplatnená, pretože zákon nepočíta s morálnou satisfakciou a s peňažným zadosťučinením, len ako s jej doplnkom, alebo alternatívou, ale počíta výlučne len s finančnou satisfakciou, v ktorej už logicky je obsiahnutá aj satisfakcia morálna.

6. Súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní zistil skutkový stav, podľa ktorého z rozsudku tunajšieho súdu č. k. 6 Csp/91/2016-52 z 13.7.2020 bolo zistené, že v tomto konaní bola žalobkyňa úspešná, pričom ním bolo určené, že zmluvná podmienka v zmluve o úvere č. XXXXXXXX zo 7.10.2008 uvedená vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru v bode č. 13 v znení: Dlížník uznáva dlžnú sumu vrátane poplatku v celej výške a na základe tejto zmluvy ako svoj dlh voči veriteľovi čo do dôvodu aj výšky tak, ako je to uvedené v zmluve. Tretina poplatku predstavuje dohodnutý úrok a zvyšné dve tretiny zahŕňajú náklady na vypracovanie a uzatvorenie zmluvy o úvere spolu so všetkou administratívou s tým spojenou, je neprijateľná. Označeným rozsudkom súd právoplatne vyhovel žalobe vychádzajúc z právneho názoru o neprijateľnosti uvedeného bodu Všeobecných podmienok poskytnutia úveru podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka a tým jeho neplatnosti podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka v spojení s § 39 Občianskeho zákonníka.

7. Z vlastnej činnosti bolo súdu prvej inštancie ďalej známe, že nadväzujúcim rozsudkom tunajšieho súdu č. k. 5C/86/2018-76 z 27.5.2019, ktorý nadobudol právoplatnosť 12.7.2019 bola žalovanému právoplatne uložená aj povinnosť na vydanie bezdôvodného obohatenia zo zmluvy č. XXXXXXXX zo 7.10.2008 v celom uplatnenom rozsahu, t.j. v sume 172,60 eur aj spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne od 11.10.2018 do zaplatenia v lehote 3 dní od ich právoplatnosti.

8. Žalobkyňa relevantným spôsobom preukázala porušenie zákonnej povinnosti žalovaného poskytnúť spotrebiteľský úver bez neprijateľných a teda neplatných zmluvných podmienok. Z obsahu právoplatného rozsudku č. k. 6Csp/91/2016-52 z 27.2.2019 vyplýva, že toto namietané porušenie bolo spôsobilé privodiť jej ujmu a k tejto ujme aj došlo tým, že žalovanému bola vyplatená čiastka presahujúca nárok žalovaného voči žalobkyni, a že nápravu tejto situácie žalobkyňa žiadala v ňou osobitne iniciovanom súdnom konaní rozsudkom sp. zn. 5Csp/86/2018 z 27.5.2019. Žalobkyňa v konaní vedenom na tunajšom súde pod sp. zn. 6Csp/91/2016 s prihliadnutím na výsledok konania vedeného pod sp. zn. 5Csp/86/2018 teda úspešne uplatnila porušenie práva spotrebiteľa, a preto má právo na primerané finančné zadosťučinenie od žalovaného, ktorý za porušenie jej práva nesie zodpovednosť. Vo veci 6Csp/91/2016 súd konštatoval, že dojednanie o administratívnom poplatku za zmluvu o úvere je neprijateľnou zmluvnou podmienkou. Žalovaný použil neprijateľnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve voči žalobkyni hoci mal zákonnú povinnosť sa takéhoto konania zdržať (§ 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Keďže žalovaný preukázateľne porušil právo žalobkyne ako spotrebiteľky, jeho dôsledkom je

aj úspešné uplatnenie práva spotrebiteľa na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Žaloba je preto čo do základu nároku žalobkyne dôvodná.

9. Keďže výška primeraného finančného zadosťučinenia nie je predmetom žiadnej právnej úpravy, súd v rámci voľnej úvahy vyhodnocuje primeranosť s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu. Spotrebiteľ, ktorý na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi, má právo na primerané finančné zadosťučinenie od toho, kto za porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi zodpovedá. Z hypotézy právnej normy v časti, na základe ktorej možno priznať spotrebiteľovi právo na primerané finančné zadosťučinenie od toho, kto za porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom (zákonom č. 250/2007 Z. z.) a osobitnými predpismi zodpovedá, jednoznačne vyplýva podmienka úspešného uplatnenia porušenia práva, alebo povinnosti ustanoveného zákonom č. 250/2007 Z. z., alebo osobitnými predpismi spotrebiteľom. Zákon teda nevyžaduje pre vznik tohto práva, aby bola spotrebiteľovi privedená nejaká konkrétna majetková ujma. Postačuje, ak k takémuto porušeniu práva alebo povinnosti dôjde. Čo sa týka úspešného uplatnenia porušenia práva alebo povinnosti ako predpokladu pre priznanie práva na primerané finančné zadosťučinenie, tento je naplnený vtedy, ak si spotrebiteľ uplatní porušenie práva alebo povinnosti žalobou proti dodávateľovi na súde, čo v danom prípade splnené bolo. Argumentácia žalovaného o splnení jeho poučovacej povinnosti voči spotrebiteľovi pri vzniku záväzkového vzťahu so žalobkyňou a jej údajná ľahostajnosť pri podpisovaní spotrebiteľskej zmluvy nemá žiaden právne relevantný dopad na záver súdu, že sa žalovaný voči žalobkyňi dopustil porušenia jej práva na poskytnutie úveru bez neprijateľných zmluvných podmienok a že v priebehu ich zmluvného vzťahu od žalobkyne vyžadoval plnenie odôvodňované takýmito neplatnými zmluvnými podmienkami, ktoré bolo následne kvalifikované ako bezdôvodné obohatenie. Žalobkyňi bola totiž žalovaným predložená k podpisu formulárová zmluva, pri ktorej bola vylúčená možnosť akokoľvek upravovania jej podmienok formulovaných výlučne žalovaným a v jeho prospech.

10. Primerané zadosťučinenie sa podľa názoru súdu skladá z náhrady morálnej ujmy a výdavkov spojených s reparáciou navodeného stavu, ako aj zo satisfakcie za stav, ktorý žalobkyňa musela trpieť. Za nemajetkovú ujmu pre spotrebiteľa je možné považovať každé obmedzenie spotrebiteľovho komfortu, všetko čo mu berie čas a kľud. Pre priznanie peňažného zadosťučinenia nie sú stanovené žiadne špeciálne podmienky. Základom pre stanovenie výšky finančného zadosťučinenia je primeranosť a súd ho určuje na základe vlastnej úvahy. Je teda posudzovaná subjektívne. Ochrana spotrebiteľa však nesmie pri aplikácii práva proti nekalej súťaži, alebo neférovým praktikám dodávateľa, dominovať nad ochranou súťažiteľa. Aj keď je spotrebiteľ slabšou stranou v spore a zákonodarca mu poskytuje zvýšenú ochranu, nič sa nemení na tom, že ako žalobca, ktorý je dokonca zastúpený právnym zástupcom, má povinnosť tvrdenia a dôkaznú povinnosť (obdobne rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 23Co/83/2017 zo 16.4.2018).

11. Vyhodnotiac všetky okolnosti prípadu súd prvej inštancie považoval za primerané žalobkyňi priznať finančné zadosťučinenie vo výške 250,- eur. Pri stanovovaní výšky súd bral do úvahy tú skutočnosť, že žalovaný použil neprijateľnú podmienku napriek predchádzajúcim rozhodnutiam súdov Slovenskej republiky, ktoré vyhlasovali túto zmluvnú podmienku za neprijateľnú. Tým, že žalovaný požadoval od žalobkyne zaplatenie aj tej časti nároku, ktorý vyplýval z neprijateľnej zmluvnej podmienky a táto sa až následne súdnou cestou domohla vrátenia tejto časti titulom bezdôvodného obohatenia, žalovaný u žalobkyne nepochybne vyvolal stav neistoty a určitý diskomfort, ktorý bola nútená strpieť. Žalobkyňa však v podanej žalobe neprodukovala a ani nepreukazovala žiadne tvrdenia o konkrétnych dôsledkoch, ktoré malo protiprávne konanie žalovaného na jej postavenie, na jej psychický či fyzický stav vyvolaný predchádzajúcim súdnym konaním a ani ako inak ju takéto súdne konanie poškodilo, teda skutočnosti, ktoré by mohol súd osobitne zohľadniť aj pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy. Z predloženého rozsudku Okresného súdu Bardejov sp. zn. 6Csp/91/2016 z 13.7.2017 jednoznačne vyplýva, že žalovaný porušil svoje povinnosti voči žalobkyňi, ktoré vyplývajú z právneho poriadku, v dôsledku čoho bola žalobkyňa nútená domáhať sa svojich práv prostredníctvom súdu. Súd však nemohol ignorovať výsledok aj ďalšieho súdneho konania, ktoré skončilo rozsudkom č. k. 5Csp/86/2018-76 z 27.5.2019, tak že žalovanému bola uložená aj povinnosť na vydanie bezdôvodného obohatenia v celom uplatnenom rozsahu, čím došlo aj k reparácii nepriaznivých majetkových dôsledkov protiprávneho konania žalovaného. Žalobkyňi bola rovnako prisúdená plná reparácia nákladov ako súdneho konania vedeného pod 6Csp/91/2016, tak aj pod sp. zn. 5Csp/86/2018. Preto pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ako nemajetkovej ujmy súd považoval za dôvodné zohľadňovať ako

satisfakčnú, ale hlavne tiež sankčnú funkciu primeraného finančného zadosťučinenia, ktorej podstatou je odradiť dodávateľa od nekalého konania, ktorého sa voči spotrebiteľovi dopustil. V tejto súvislosti však súd poukázal na opakované prípady priznania takýchto nárokov spotrebiteľom (a tým sankcionovania žalovaného) za použitie neprijateľnej zmluvnej podmienky (pozri napr. rozsudok tunajšieho súdu sp. zn. 7Csp/12/2018 z 12.9.2018 potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Prešove č.k. 13Co/51/2018-80 z 28.1.2019 a mnohé ďalšie). Zároveň bolo potrebné prihliadať na to, aby priznanie finančného zadosťučinenia nebolo len nástrojom bezdôvodného majetkového obohacovania žalobkyne. V tomto smere súd neakceptuje úplne právne úvahy žalobkyne v jej podaní z 27.7.2020 vychádzajúce z časti judikatúry, na ktorú poukazuje, v tom smere, že jediným objektívnym kritériom pre určenie výšky finančného zadosťučinenia je výška škodlivého následku, ktoré bolo v predchádzajúcom konaní (o nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia) žalobkyňi priznané. Na náhradu takéhoto bezdôvodného obohatenia totiž žalovaná už bola právoplatne zaviazaná. Finančné zadosťučinenie je však nárok, ktorý je priznávaný navyše a pre primeranosť ktorého má súd aplikovať voľnú úvahu, ktorá nesmie byť arbitrárna, t.j. priznaná výška finančného zadosťučinenia musí byť primerane a logicky zdôvodnená.

12. Podľa názoru súdu prvej inštancie po zhodnotení všetkých uvedených okolností je suma 250,- eur ako finančné zadosťučinenie pre dovŕšenie satisfakcie porušených práv žalobkyne ako spotrebiteľky primeraná a popri judikovanej povinnosti na vydanie bezdôvodného obohatenia žalobkyňi rozsudkom tunajšieho súdu sp. zn. 5Csp/86/2018 z 27.5.2019 spolu so zaplatením náhrad trov konania sankcionuje žalovaného dostatočne, čím svojím účinkom prispieva aj k upusteniu od uplatňovania obdobných nekalých praktík voči iným spotrebiteľom. Vzhľadom na konkrétne okolnosti súdenej veci priznaná suma 250,- eur podľa názoru súdu zodpovedá zákonom akcentovanej ochrane spotrebiteľa, a má aj primeranú sankčnú povahu, vedúcu žalovaného k upusteniu od obdobného konania v budúcnosti.

13. Výrok o trovách konania súd odôvodnil podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „C.s.p.“) v spojení s § 262 ods. 1, ods. 2 C.s.p.. Žalobkyňa bola vo veci úspešná v celom rozsahu, pretože v prípadoch, keď rozhodnutie závisí od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu, možno za plný úspech považovať aj rozhodnutie, ktorým bol uznaný základ nároku, ale bola priznaná nižšia suma ako žalobca žiadal (podobne ako to ustanovoval predtým účinný § 142 ods. 3 OSP). V takomto prípade má žalobkyňa právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu, avšak pri určovaní výšky trov konania sa musí vychádzať len z prisúdenej sumy.

14. Proti rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný. Odvolanie odôvodnil podľa § 365 písm. f) a písm. h) C.s.p. a navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie a nové rozhodnutie súdu prvej inštancie. Zároveň si žalovaný uplatnil nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

15. Žalobca v postavení dlžníka uzatvoril dňa 6.10.2008 so žalovaným v postavení veriteľa Zmluvu o úvere č. XXXXXXXXX, na základe ktorej poskytol žalovaný žalobcovi sumu vo výške 663.88 eur, ktorú sa žalobca zaviazal vrátiť späť spolu s celkovými nákladmi spojenými so spotrebiteľským úverom vo výške 172,61 eur, t. j. vrátiť späť celkom sumu vo výške 836,49 eur (ďalej len „Zmluva“). Žalovaný má vedomosť a rešpektuje rozhodnutie vydané v konaní vedenom Okresným súdom Bardejov pod sp. zn. 6Csp/91/2016 a rozhodnutie Krajského súdu Prešov 17Co/38/2018. Žalovaný má za to, že rozsudok Okresného súdu Bardejov má dostatočný sankčný charakter v zmysle individuálnej a generálnej prevencie. Žalovaný považuje vzhľadom na okolnosti prejednávaného prípadu prípadne priznanie náhrady finančného zadosťučinenia za neprimerane.

16. Žalovaný považuje vzhľadom na okolnosti prejednávaného prípadu požadovanú výšku finančného zadosťučinenia za neprimerane prísnu a založenú na svojvoľnom a arbitrárnom výklade práva. Na právny vzťah, ktorý vznikol na základe zmluvy o úvere sa aplikujú ustanovenia zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) ako predpisu lex generalis vo vzťahu k Zákonu o ochrane spotrebiteľa ako predpisu lex specialis. Z uvedeného vyplýva, že na právnu úpravu nemajetkovej ujmy spotrebiteľa zakotvenú inštitútom primeraného finančného zadosťučinenia sa primerane vzťahujú ustanovenia náhrady ujmy podľa Občianskeho zákonníka. Z uvedeného potom vyplýva, že v prípade, ak osobitný právny predpis, ktorým je zákon o ochrane spotrebiteľa neupravuje výšku finančného zadosťučinenia, v prípade ak vznikne nemajetkovej ujmy, súd je povinný aplikovať ust. § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého výšku náhrady súd určí s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva

došlo. Žalovaný má za to, že konajúci súd je povinný na skutkový prípad aplikovať ust. § 13 ods. 5 Občianskeho zákonníka v zmysle ktorého výšku náhrady súd určí s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Žalovaný odmieta vyjadrenia Žalobcu, ktoré majú evokovať stav, že spôsobil svojím konaním Žalobcovi nemajetkovú ujmu, a preto pri posudzovaní svojho konania žiada dôslednú aplikáciu relevantných vnútroštátnych, európskych predpisov. Žalovaný má za to, že nepostačuje všeobecná konštatácia funkcie primeraného finančného zadosťučinenia. Žalobca neodôvodnil jasne a určito skutkové okolnosti týkajúce sa záväzkovo-právneho vzťahu medzi ním a žalovaným. Žalovaný poukazuje na skutočnosť, že žalobca ani nijakým spôsobom netvrdil a nepreukázal, že si žalovaný nesplnil svoju poučovaciu povinnosť voči žalobcovi. Žalovaný svojím podpisom prejavil svoj súhlas s tým, že bol osobitne poučený o jednotlivých náležitostiach Zmluvy. Žalobca v konaní nepreukázal ani nevysvetlil, v čom má primeranosť finančného zadosťučinenia spočívať. Musia byť zohľadnené všetky okolnosti, ktoré majú vplyv na konkrétny prípad, teda, či v tomto prípade Žalobca utrpel nejakú morálnu ujmu, prípadne v akom rozsahu. Priznanie požadovaných finančných prostriedkov prichádza do úvahy len v tých prípadoch, keď porušenie práva nie je možné už napraviť inak. Porušenie práva by nebolo možné napraviť inak napríklad v tom prípade, ak by Žalobcovo právo na vydanie bezdôvodného obohatenia bolo premlčané. Žalovaný má za to, že ochrana spotrebiteľa bola dovŕšená vydaním rozsudku Okresného súdu v Bardejove. Uvedeným postupom spolu súd poskytol Žalobcovi dostatočnú súdnu ochranu. Žalovanému teda nie je zrejmé na základe akých skutočností si Žalobca uplatňuje primerané finančné zadosťučinenie vo výške až 300,- eur. V danom prípade nie je priznaním finančného zadosťučinenia naplnená jeho preventívna funkcia ani z toho dôvodu, že žalovaný v novovzniknutých spotrebiteľských úverových vzťahoch už niekoľko rokov konštatovanú neprijateľnú zmluvnú podmienku nepoužíva. V prípade, ak bola spotrebiteľovi skutočne spôsobená ujma sa do popredia dostáva kompenzačná funkcia (restitutio in integrum), t. j. navrátenia do predošlého stavu. V danom prípade bolo žalobcovi priznané právo na vydanie bezdôvodného obohatenia, a teda nie je čo kompenzovať. Žalobca považuje finančné zadosťučinenie priznané žalobcovi (vo výške 250,- eur) za poskytujúce ochranu a ospravedlňujúce ľahostajnosť žalobcu. Takto priznané finančné zadosťučinenie nie je možné považovať za žiadnych okolností za primerané a spravodlivé, pretože ide len o duplicitné uplatnenie a priznanie sumy finančného zadosťučinenia. Určenie konkrétnej výšky je síce vo výlučnej kompetencii všeobecných súdov, ktoré sú povinné individuálne posúdiť každý jednotlivý prípad s ohľadom na kritériá stanovené v zákone, avšak tieto sú povinné priznať výšku finančného zadosťučinenia aj riadne odôvodniť s poukazom na nemateriálnu ujmu, ktorá spotrebiteľovi vznikla. Vo vnútroštátnom prostredí môže byť teda vytvorený a aplikovaný vlastný model sankcionovania tak, aby bola možná náprava súladná s právnym poriadkom. Žalovaný odôvodnil výšku požadovaného finančného zadosťučinenia len s poukazom na výšku bezdôvodného obohatenia, a teda s prihliadnutím na spôsobenú materiálnu ujmu. Uvedené len nasvedčuje absolútne nepochopenie inštitútu primeraného finančného zadosťučinenia, ktorým sa má kompenzovať vzniknutá nemateriálna ujma.

17. Priznané finančné zadosťučinenie nie je možné považovať za žiadnych okolností za primerané a spravodlivé, pretože ide len o duplicitné uplatnenie a priznanie sumy bezdôvodného obohatenia. Určenie konkrétnej výšky je síce vo výlučnej kompetencii všeobecných súdov, ktoré sú povinné individuálne posúdiť každý jednotlivý prípad s ohľadom na kritériá stanovené v zákone, avšak tieto sú povinné priznať výšku finančného zadosťučinenia aj riadne odôvodniť s poukazom na nemateriálnu ujmu, ktorá spotrebiteľovi vznikla. Vo vnútroštátnom prostredí môže byť teda vytvorený a aplikovaný vlastný model sankcionovania tak, aby bola možná náprava súladná s právnym poriadkom a v neposlednom rade aj so Smernicou a právnou úpravou Európskej únie.

18. Odvolací súd v zmysle zásad ustanovení § 379, § 380 a § 381 Civilného sporového poriadku preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania a zistil, že odvolanie žalovaného nie je opodstatnené.

19. Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

20. Všeobecným právnym predpisom upravujúcim ochranu spotrebiteľa nie je Občiansky zákonník, ale zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov. Vo vzťahu k tomuto právnemu predpisu aj Občiansky zákonník má povahu osobitného predpisu a vo svojich ustanoveniach

len dopĺňa všeobecnú úpravu danú zákonom č. 250/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov o ďalšie osobitné ustanovenia zamerané na ochranu spotrebiteľov. Je to zrejmé z ust. § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov, podľa ktorého každý spotrebiteľ má právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách, pričom v poznámke k tomuto ustanoveniu je daný odkaz na ust. § 52 až § 54 Občianskeho zákonníka.

21. V prípade porušenia práva alebo povinnosti ustanovenej zákonom č. 250/2007 v znení neskorších predpisov a osobitnými predpismi, medzi ktoré sa zaraďuje i Občiansky zákonník, vzniká spotrebiteľovi právo na primerané finančné zadosťučinenie. Toto právo vyplýva z ust. § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov, podľa ktorého proti porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom s cieľom ochrany spotrebiteľa môže sa spotrebiteľ proti porušiteľovi na súde domáhať ochrany svojho práva. Združenie sa môže na súde proti porušiteľovi domáhať, aby sa porušiteľ zdržal protiprávneho konania a aby odstránil protiprávny stav, a to aj vtedy, ak takéto konanie porušiteľa poškodzuje záujmy spotrebiteľov, ktoré nie sú len jednoduchým súhrnom záujmov jednotlivých spotrebiteľov poškodených porušením spotrebiteľských práv, ale ide o konanie porušiteľa uplatňované voči všetkým spotrebiteľom. Spotrebiteľ, ktorý na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinností ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi, má právo na primerané finančné zadosťučinenie od toho, kto za porušenie práva alebo povinností ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi zodpovedá.

22. Vychádzajúc z tohto ustanovenia predpokladom pre uplatnenie práva na primerané finančné zadosťučinenie je úspešne uplatnenie porušenia práva alebo povinností ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi zo strany spotrebiteľa na súde. Zákon teda nevyžaduje pre vznik tohto práva, aby spotrebiteľovi bola privedená nejaká ujma. Postačuje ak k takémuto porušeniu práva alebo povinností dôjde.

23. V tejto súvislosti je potrebné dodať, že v súčasnosti účinné znenie ust. § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. ešte zmiernilo podmienky poskytnutia primeraného finančného zadosťučinenia, pretože toto sa v súčasnosti poskytuje aj bez toho, aby porušenie práva alebo povinností ustanovenej zákonom č. 250/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov alebo osobitnými predpismi bolo spôsobilé privediť ujmu spotrebiteľovi. Od 10.6.2013 právo na primerané finančné zadosťučinenie vzniká už úspechom spotrebiteľa na súde v otázke preukázania porušenia práva alebo povinností ustanovenej zákonom č. 250/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov alebo osobitnými predpismi.

24. Čo sa týka úspešného uplatnenia porušenia práva alebo povinnosti ako predpokladu pre priznanie práva na primerané finančné zadosťučinenie, tento je naplnený vtedy, ak si spotrebiteľ uplatní porušenie práva alebo povinnosti žalobou proti dodávateľovi, resp. v rámci svojej obrany proti dodávateľom uplatnenému nároku.

25. K uplatneniu práva na primerané finančné zadosťučinenie nemôže dôjsť kedykoľvek. Toto právo vzniká v zmysle ust. § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov po tom čo zo strany spotrebiteľa dôjde k úspešnému uplatneniu porušenia práva alebo povinnosti na súde. Či došlo k úspešnému uplatneniu porušenia práva alebo povinnosti na súde vyplynie až z rozhodnutia súdu vydaného vo veci samej.

26. Vo veci 6Csp/91/2016 Okresného súdu Bardejov sa žalobkyňa domáhala určenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky. Rozsudok súdu prvej inštancie sp.zn. 6Csp/91/2016 zo dňa 13. júla 2017 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp.zn. 17Co/38/2018 zo dňa 29. mája 2018 nadobudol právoplatnosť dňa 30.7.2018. Vo vzťahu k takto uplatneným nárokom mala žalobkyňa v konaní plný úspech. Bol tak naplnený predpoklad úspešného uplatnenia porušenia práva alebo povinnosti umožňujúci žalobkyni požadovať od žalovaného právo na primerané finančné zadosťučinenie. Žaloba o primerané finančné zadosťučinenie bola podaná dňa 25.6.2020, teda v čase, keď ešte neuplynula všeobecná trojročná premlčacia doba vyplývajúca z ust. § 101 Občianskeho zákonníka.

27. V prejednávanej veci primerané finančné zadosťučinenie vo výške 250,- eur bolo priznané žalobkyni za nerešpektovanie právnych predpisov zameraných na ochranu spotrebiteľa v súvislosti so Zmluvou o úvere č. XXXXXXXX uzatvorenou medzi žalobkyňou a žalovaným dňa 7.10.2008. Porušenie týchto predpisov bolo konštatované v konaní vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 6Csp/91/2016,

v ktorom bolo rozhodnuté o neprijateľnosti zmluvnej podmienky v Zmluve o úvere č. XXXXXXXX zo dňa 7.10.2008. Po právoplatnom ukončení tohto konania nič nebránilo žalobkyni podať žalobu o primerané finančné zadosťučinenie súvisiace s porušením jej spotrebiteľských práv, ktorých sa úspešne domohla vo veci 6Csp/91/2016 Okresného súdu Bardejov.

28. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení treba vychádzať z toho, že toto má plniť jednak funkciu satisfakčnú, jednak funkciu sankčnú tak, aby dostatočne odradzovalo od získavania plnení z neplatných právnych úkonov týkajúcich sa spotrebiteľských zmlúv a jednak to treba chápať ako odmenu za to, že spotrebiteľ sa pustil do sporu s nepochybne ekonomicky a právne silnejším dodávateľom a svojim úspechom priniesol benefit aj pre ostatných spotrebiteľov v tom, že možno predpokladať, že dodávateľ sa konania, ktorého sa dopustil voči nemu, sa už voči ďalším spotrebiteľom nedopustí, prípadne sa ho nedopustí v takej intenzite. Aj keď zákon, ako to už bolo skôr konštatované, nevyžaduje pre vznik práva na primerané finančné zadosťučinenie, aby spotrebiteľovi bola privedená nejaká ujma, v prejednávanej veci vznik ujmy na strane žalobkyne bez akýchkoľvek pochybností hrozil. Žalobkyňa aj s prihliadnutím na postoj žalovaného vo veci vedenej na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 6Csp/91/2016, v ktorom spochybňoval dôvodnosť žaloby o určenie neprijateľnej zmluvnej podmienky uvedenej vo Všeobecných obchodných podmienkach poskytnutia úveru, v bode 13 v znení: „Dlžník uznáva dlžnú sumu vrátane poplatku v celej výške na základe tejto zmluvy ako svoj dlh voči veriteľovi, čo do dôvodu aj výšky tak, ako je uvedené v tejto zmluve. Tretina poplatku predstavuje dohodnutý úrok a zvyšné dve tretiny zahŕňajú náklady na vypracovanie a uzatvorenie zmluvy o úvere spolu so všetkou administratívou s tým spojenou“, bola dlhodobo nedôvodne vystavená psychickému vypätiu a stavu právnej neistoty a to až do právoplatného skončenia konania vo veci 6Csp/91/2016 Okresného súdu Bardejov. Pritom je zrejmé, že tento stav vyvolal žalovaný, ktorý vadnú zmluvu naformuloval.

29. Pokiaľ ide o výšku finančného zadosťučinenia, táto závisí od úvahy súdu. Pri jej určovaní sa zohľadňujú rôzne kritéria, a to intenzita, časové trvanie závadného konania, satisfakčná a sankčná funkcia a podobne. Za primerané, vzhľadom na všetky okolnosti prípadu, je potrebné považovať finančné zadosťučinenie vo výške 250,- eur tak, ako to priznal a odôvodnil súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku. Takto priznané finančné zadosťučinenie je vyrovnaním ujmy žalobkyni, ktorá jej hrozila konaním žalovaného, je akousi určitou satisfakciou za stav, ktorý musela v dôsledku konania žalovaného trpieť a je aj sankciou postihujúcou žalovaného, ktorý pri dojednávaní úverovej zmluvy závadne konal. Spotrebiteľ nie je povinný preukázať ujmu, ktorá mu vznikla, pretože zákon o ochrane spotrebiteľa priznáva právo na finančné zadosťučinenie už vtedy, keď ujma v nadväznosti na porušenie práva spotrebiteľa vzniknúť mohla a spotrebiteľ sa úspešne domohol ochrany svojich práv. Žalobkyňa v tomto prípade sa úspešne domohla svojho práva a teda boli splnené všetky zákonné predpoklady pre priznanie finančného zadosťučinenia.

30. Správnym je i rozhodnutie o trovách konania. V danom prípade predmetom konania bol nárok žalobkyne na primerané finančné zadosťučinenie. Výška uplatňovaného nároku teda bez akýchkoľvek pochybností závisela od úvahy súdu. Aj keď Civilný sporový poriadok už nemá ustanovenie obdobné úprave obsiahnutej v ust. § 142 ods. 3 O.s.p., uvedené neznamena, aby nová právna úprava vylučovala osobitný režim posudzovania úspechu v konaní a nárokov na náhradu trov v prípadoch, keď výška plnenia závisela od úvahy súdu. Pri uplatňovaní nároku na primerané finančné zadosťučinenie bolo povinnosťou žalobkyne v žalobe uviesť jeho požadovanú výšku. Z povahy tohto nároku však vyplýva, že presné stanovenie výšky plnenia je závislé od úvahy súdu. Je preto spravodlivé, aby aj súdom prísúdená výška plnenia bola braná za základ pre výpočet jednotlivých trov konania, vrátane tarifnej hodnoty pre určenie základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v prípade, že strana je zastúpená advokátom, lebo až vtedy je známa hodnota sporu. V sporovom konaní je kritérium procesného úspechu prvoradým kritériom posudzovania náhrady trov, čomu zodpovedá aj systematické začlenenie ustanovenia § 255 C.s.p. Podľa tohto kritéria môže súd priznať náhradu trov konania v plnej výške aj vtedy, ak súd priznal nárok úspešnej strane, nie však v požadovanej výške. Ide o prípady, keď výška nároku závisí od úvahy súdu.

31. Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd rozsudok v napadnutom rozsahu postupom vyplývajúcim z ustanovenia § 387 C.s.p. ako vecne správny potvrdil.

32. O trovách odvolacieho konania rozhodol v súlade s ustanovením § 396 ods. 1 C.s.p. v spojení s ust. § 255 ods. 1 C.s.p. Dôvodom takéhoto rozhodnutia bola skutočnosť, že úspešnej žalobkyni v súvislosti s odvolacím konaním žiadne trovy nevznikli.

33. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 odsek 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 odsek 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).